

OPIS TRASY 49. RAJDU POWSTAŃCÓW 1863 ROKU "ŚLADAMI ŁUKI BAKOWICZA"

18 KWIETNIA 2026 R.

(zawarte w opisie informacje przydatne będą uczestnikom konkursu wiedzy)

START: Spotkanie na Placu Wojewódzkim w Sieradzu. Sprawy organizacyjne.

Przejazd autokarami na cmentarz w Klonowej, spotkanie z drużynami z Lututowa i oficjalne rozpoczęcie Rajdu.

Na cmentarzu w Klonowej spoczywa weteran powstania styczniowego Teodor Karol Hertz. Teodor urodził się w Walichnowach w 1842 roku. Brał udział w powstaniu styczniowym wraz z ojcem Karolem Hertzem, który przed wybuchem walk został leśniczym w Bolkowie w gminie Skrzynno, gdzie zorganizował magazyn broni i umundurowania dla powstańców. Za swoje poświęcenie na rzecz Ojczyzny został zesłany w głąb Rosji, skąd powrócił dopiero w 1876 roku. Teodor walczył prawdopodobnie w oddziale Józefa Oxińskiego, lecz nie ma co do tego pewności. Najprawdopodobniej udało mu się uniknąć represji za udział w powstaniu. Po przeprowadzce do Klonowej pracował w istniejącej tam wówczas hucie szkła. Ostatnie dwa lata życia spędził w wolnej Polsce. Zmarł w 1920 roku jako podporucznik Wojska Polskiego. Stopień oficera nadano mu w dowód wdzięczności za udział w walce z rosyjskim zaborcą.

Przejdźcie do miejsca upamiętnienia bitwy w Lesie „Koziołek”. Przeprowadzenie konkursu wiedzy o powstaniu styczniowym, trasie rajdu i znajomości książki „Sprawy Łuki Bakowicza” oraz konkursu pieśni patriotycznej, a następnie kontynuacja wędrowki pieszej na trasie: Las „Koziołek” – cmentarz w Lututowie – miejsce zakończenia Rajdu w centrum Lututowa.

W Lesie „Koziołek” rozegrała się w dniu 15 czerwca 1863 roku krwawa bitwa pomiędzy oddziałem płk. Antoniego Korotyńskiego liczącym ok. 250 ludzi uzbrojonych przede wszystkim w kosy, jak również broń palną – strzelby myśliwskie i sztucery, a wysłanymi przeciw niemu z Kalisza i Wielunia grupami ekspedycyjnymi dowodzonymi odpowiednio przez płk. Tarasenkowa i płk. Pomerancewa. Siły rosyjskie liczyły w sumie ok. 1630 ludzi, co dawało im zdecydowaną przewagę nad powstańcami, tym bardziej, jeśli weźmie się dodatkowo pod uwagę wyposażenie i rodzaje pododdziałów – m.in. działa oraz szwadrony jazdy. Zaskoczeni powstańcy podzielili się na dwie grupy i rozpoczęli bezładny odwrót utrudniony faktem, iż musieli operować na wolnej przestrzeni niedającej żadnej osłony. Część dowodzona przez z-cę Korotyńskiego „Tatara” uległa rozproszeniu lub została rozbita – nie ma żadnych informacji o jej dalszej działalności. Część dowodzona przez płk. Antoniego Korotyńskiego stoczyła niemal trzygodzinną nierówną walkę z przeważającymi siłami wroga. Większość poległa na polu bitwy, zaś pozostali, którzy poddali się z powodu braku amunicji, zostali zamordowani przez Kozaków na rozkaz Pomerancewa. Ostatecznie do niewoli dostało się tylko trzech ludzi. Bitwa pod Lututowem jest przykładem bestialstwa okupanta rosyjskiego, nie pierwszym, nie jedynym i oby ostatnim w dziejach naszego Narodu. O barbarzyństwie Moskali może świadczyć również fakt, iż nie pozwolili oni pochować na cmentarzu poległych i pomordowanych.

Lututów uzyskał prawa miejskie przed rokiem 1406, jednak z powodu słabego rozwoju został zdegradowany w 1724 roku. Ponowne uzyskanie praw miejskich nastąpiło w roku 1843, lecz w ramach represji carskich Lututów został ich pozbawiony, jak wiele innych polskich miast po powstaniu styczniowym. Po 150 latach, w roku 2020 Lututów znów stał się miastem.

Najważniejsze zabytki Lututowa to:

- neoromański kościół p.w. św. Piotra i Pawła z lat 1910-1917
- synagoga z połowy XIX wieku, w której obecnie znajduje się kino
- cmentarz żydowski zniszczony przez Niemców
- pałac Taczanowskich z XIX wieku, obecnie siedziba Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego
- klasycystyczny spichlerz z XVIII wieku
- układ urbanistyczny z kamienicami z przełomu XIX i XX wieku.

Na cmentarzu w Lututowie znajduje się mogiła wojenna skrywająca szczątki powstańców styczniowych. Napis na pomniku głosi, że spoczywa tu Antoni Korotyński, Jan Pocztaż oraz kilkudziesięciu nieznanego nazwiska. Ponadto w zabytkowym grobowcu pochowany został zmarły w 1877 roku weteran powstania Pelagiusz Cielecki, który sprawował funkcję naczelnika cywilnego powiatu wieluńskiego. Do jego zadań należało m.in. organizowanie dostaw żywności, magazynów wojskowych i komunikacji powstańczej.

ZAKOŃCZENIE RAJDU: Szkoła Podstawowa w Lututowie

Tegoroczny Rajd zorganizowany został przez Zarząd Oddziału PTTK w Sieradzu i Urząd Miejski w Lututowie. Burmistrzem Lututowa jest Pan Marek Pikuła.

Funkcję komandora 49. Rajdu „Śladami Łuki Bakowicza” pełni Witold Drozd. Pracą Zarządu Oddziału PTTK w Sieradzu kieruje prezes Wiesława Sujecka.

W. D.